

Акција Очистимо Србију, успешно је спроведена у јуну ове године. Ово је друга година за редом, како се спроводи организовано уклањање ђубрета на територији целе Србије. У акцији коју је покренуло Министарство животне средине, рударства и просторног планирања, према речима ресорног министра, ове године је учествовало око 290.000 волонтера, што је премашило сва очекивања. Одзив грађана, који су добровољно уложили време и рад за заједничко добро, је без сумње, за сваку похвалу.

За осуду су, насупрот, многи потези које је Министарство животне средине, рударства и просторног планирања начинило у вези са овом акцијом, а проучавањем рада овог министарства нашли би се докази за бројне злоупотребе службеног положаја, под условом да у Србији постоје правосудни органи који би се тиме бавили.

Већ извесно време Министарство животне средине, рударства и просторног планирања, бави се промоцијом која за циљ има подизање свести јавности о здравој животној средини. Намера је потпуно легитимна, међутим проблематичан је начин промоције а у крајњем случају ефекти, чијим разматрањем се стиче утисак о суштини проблема. Проблем је потребно интегративно посматрати, с обзиром да је повезан са проблемима нашег друштва у целини.

Државна администрација често компликује и продужава процедуре, а присутан је и висок степен корупције.

Државна управа

Општи метод управе Републике Србије регулисан је Законом о државној управи, где је у

члану 1. наведено да се државна управа састоји од: министарства, органа управе у оквиру министарства и посебне организације. Сви органи државне управе се финансирају из *државног буџета*. Извори финансирања државних функција су углавном приходи које држава остварује од привреде, становништва и домаћих и иностраних зајмова.

Проблем предимензионисане државне администрације је познат од раније. Држава није ништа урадила по питању смањења јавне потрошње и рационализације државне управе, иако је Влада Републике Србије почетком 2009. године најавила да ће смањити број разних агенција, завода и управа. Ово обећање није испуњено, а у међувремену је влада увидела потребу за отварањем нових агенција. У низу бесмислених агенција за упошљавање страначких кадрова, којих према подацима Уније послодаваца Србије има 128, имамо: Агенцију за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије, Антидопинг агенцију, Агенцију за лиценцирање стечајних управника, Агенцију за становање, Агенцију за заштиту животне средине, Агенцију за просторно планирање, Агенцију за енергетику али и Агенцију за енергетску ефикасност и Агенцију за рударство итд. Поменула бих и послењу бесмислицу, оснивање Агенције за истраживање поморских несрећа, у оквиру предлога Закона о поморској пловидби. Многим агенцијама се преклапају надлежности како са министарствима, тако и међусобно. Приближно 535.000 (УПС) запослених ради у администрацији, државним фирмама и управама. Услед неоптималности и неорганизованости система који у највећој мери запошљава нестручне кадрове, ефекти рада државне управе су контрапродуктивни. Државна администрација често компликује и продужава процедуре, а присутан је и висок степен корупције. У садашњим условима, када је стопа незапослености приближно 20% (РЗС) Влада Републике Србије свесно задржава овакав апарат, како не би додатно повећала незапосленост, која је иначе превисока. С обзиром да влада није успела да развије производњу и унапреди пословање, одлучила се на компромис у циљу очувања социјалног мира, поново на штету грађана Србије. Положај запослених у државној управи је заштићен, са просечним платама од 60.000,00 РСД (брuto), а ефективан рад је минималан. Плате директора државних агенција крећу се у распону од 100.000, 00 до невероватних 800.000,00 РСД.

Институцијално уређење и легислатива у области заштите животне средине

Министарство животне средине, рударства и просторног планирања је темељна институција која обавља послове државне управе, који се односе на систем заштите и одрживог развоја природних богатстава тј. ресурса и инспекцијски надзор у овој области. Осим министарства велики број агенција и органа државне управе има исте или сличне надлежности: Агенција за заштиту животне средине, Фонд за заштиту животне средине, Завод за заштиту природе Србије, Управа за заштиту биља итд. Питање

потребе постојања ових агенција, везано је за потребу запошљавања партијских кадрова.

Легислатива у области заштите животне средине је комплексна. Уставним одредбама дате су основе за одређивања оквира и садржаја законодавства у области заштите животне средине. Право на здраву животну средину је једно од основних људских права, и у складу са тим Устав Републике Србије у члану 74. дефинише право сваког појединца на здраву животну средину и на благовремено обавештавање о њеном стању. Република Србија и Аутономна покрајина су одговорне за заштиту животне средине.

Закон о заштити животне средине садржи основна начела правног поретка о заштити животне средине, док су одређена питања из ове области одређена подзаконским актима, пре свега уредбама и правилницима. Посебни закони о заштити природе, заштити ваздуха, управљања отпадом итд. односе се на природне ресурсе.

Влада Републике Србије је до сада усвојила више стратешких докумената која директно или индиректно имају утицаја на заштиту животне средине у Србији:

-

Национална стратегија одрживог развоја,

-

Национална стратегију привредног развоја Републике Србије 2006. до 2012. године,

-

Стратегија развоја енергетике до 2015. године,

-

Стратегија увођења чистије производње,

-

Национална стратегија за укључивање Републике Србије у механизам чистог развоја Кјото протокола за секторе управљања отпадом, пољопривреде и шумарства,

-

Стратегија развоја пољопривреде Србије,

-

Стратегија управљања отпадом за период 2010.до 2019. године

Формално усвајање закона и стратегија нема већег значаја без њиховог спровођења. Из тог разлога до сада нису постигнути никакви значајнији резултати на пољу заштите животне средине.

Рад Министарства животне средине, просторног планирања и рударства

На почетку текста поменута је акција Очистимо Србију, која је спроведена захваљујући 290.000 савесних грађана. Акцији је претходила озбиљна маркетиншка кампања. Грађанима је упућен следећи позив: „4. јуна је велико спремање Србије. Постоје два разлога да не дођете : ако вам не смета пораз и ако не волите Србију. Оправдања и изговори не важе! Ако свако од нас уради по мало, заједно ћемо урадити много. Сви заједно, један тим и да нико не откаже. Очистимо Србију заједно.“

Министарство животне средине и просторног планирања је у току 2009. и 2010. године за промоцију акције Очистимо Србију потрошило нешто више од 47 милиона динара (око 470.000,00 евра) за рекламу на АТП тениском турниру. Према писању Политике, новац је уплаћен предузећу News wall за израду и постављање платна са слоганом акције. Уговор са невероватним износом је склопљен без упућивања јавног позива, директним договором министарства и поменуте фирме. На питање шта оправдава издатак од 470.000,00 евра за рекламу, у писаном одговору Политици, директор акције Очистимо

Србију, Милан Кинђић је навео да је министарство препознало интерес да кроз рекламне паное буде присутно на АТП тениском турниру *Srbija open*. Према његовим речима резултат ове рекламе је вишеструко повећан степен заинтересованости грађана Србије за питање животне средине, што је потврђено истраживањем јавног мњења.

У току 2011. године, према плану министарства, предвиђено је да се потроши додатних 20 милиона динара (око 200.000,00 евра) за рекламирање акције *Очистимо Србију*. Осим рекламе ресорно министарство се потрудило и да направи посебан сајт за промоцију акције (www.ocistimosrbiju.rs), по цени од 2,5 милиона динара (око 25.000,00 евра), колико је плаћено фирми *Logik internet* за ту услугу. Сасвим сигурно је акција *Очистимо Србију*, могла да се презентује у оквиру постојећег сајта министарства на адреси www.ekoplan.gov.rs. Према речима стручњака који се баве израдом таквих сајтова, реална цена је око 1.000,00 евра у Србији, односно око 5.000,00 евра у најскупљем случају. Министарство је образложило да је реч о високо софистицираном порталу. Колика софистицираност је у питању доказали су хакери, одмах након постављања истог. Након објављивања шифре за приступ администраторском налогу на друштвеној мрежи, на сајту су објављене разне поруке, међу којима је била: сајт који сте платили толике паре је ретардиран.

Министарство запошљава: 44 виша саветника, 80 самосталних саветника, 196 саветника и 20 млађих саветника. Све укупно 340 саветника.

Анализирајући претходно изнете чињенице, може се јасно закључити да је рад руководећих структура Министарства животне средине, рударства и просторног планирања крајње осиромашан, бахат и неефикасан. Разуме се да највећу одговорност за то сноси Влада Републике Србије и министар Оливер Дулић који се налази на челу те институције. Поред неефикасности, коју ћу у наставку додатно појаснити, чита је и корупција. Образложење Министарства за трошење велике количине новца пореских обвезника, препознавањем интереса да се акција рекламира, није реална ни у бајци. Софистицираност сајта који је плаћен пет пута више од реалне цене, демантовали су хакери аматери. Бахато трошење новца и правдање лажима, у земљи у којој око 750.000 грађана живи испод границе сиромаштва је за сваку осуду.

Да додамо још и следеће податке који су доступни на сајту Министарства животне средине, рударства и просторног планирања:

Министарство запошљава: 44 виша саветника, 80 самосталних саветника, 196 саветника и 20 млађих саветника. Све укупно 340 саветника. Комплетна систематизација доступна је на адреси <http://www.ekoplan.gov.rs/>

Јавне набавке-извештаји:

Једна од планираних набавки за ову годину: Одећа, обућа и униформе у вредности од 17.800.000,00 РСД (око 17.800,00 евра).

Министарство животне средине, рударства и просторног планирања склопило је 23. 8. 2011. уговор са фирмом Мона по предмету куповине кожних јакни, кожних торби, каишева, ципела и чизми за потребе министарства.

Да истини погледамо у очи

Очигледно је да Влада није у стању да обезбедити уставом гарантована права, као ни да спроводи законе које доноси, како у области заштите животне средине, тако и на другим пољима. Да ли је препрека у неспособности или незаинтересованости владајућих структура, за решавање проблема Србије, нисам у могућности да прецизирам, мада верујем да делују кооперативно.

Грађани Србије плаћају велику, неоптималну и неефикасну државну управу (начини финансирања објашњени у делу о државној управи). Власт није спремна да изврши реорганизацију због очувања социјалног мира и зарад опстанка на власти, а на штету грађана који је плаћају. Државна управа служи за запошљавање страначких кадрова, и у том циљу се по потреби оснивају разновразне агенције за продају магле. Министарство животне средине, рударства и просторног планирања неефикасно обавља послове за које је надлежно. Последњи навод се односи пре свега на неспровођење систематске заштите природних ресурса, затим неспровођење Устава, стратегија, закона, уредби и на неспровођење контроле у области заштите животне средине.

Иако плаћају државну управу тј. превелику администрацију која у већини случајева не

ради оно за шта је плаћена, грађани Србије раде њихов посао уместо њих.

Како министарство не обезбеђује здраву животну средину, спровођењем закона и контролом уз систематско решавање проблема, оно расипа новац пореских обвезника тј. грађана, на рекламе.

Те рекламе служе за мотивацију грађана Србије, у овом случају њихове послодавце, да обаве њихов посао. Дакле они нама рекламом саопштавају поруку да можемо да не дођемо да радимо оно за шта њих плаћамо, само уколико не волимо Србију и не смета нам пораз!?

И док они седе у министарским фотељама и државним канцеларијама, док се возе службеним аутомобилима, купују кожне јакне и торбе о нашем трошку, испијају кафе и парадирају ходницима, док примају превисоке плате које редовно стижу сваког месеца, за свој нерад, ми остали грађани Србије, или радимо у капиталистичким фирмама за далеко мањи износ, без права на паузу за доручак уз обавезан прековремени рад, или немамо ни такав посао, или се хранимо по народним кухињама. Морам да напоменем да чињенице које сам претходно навела немају никакве везе са законским уређењем, већ искључиво са реалношћу. Уместо што новац пореских обвезника троше на рекламе од пола милона евра, сајтове, ташне и машини, тај новац је морао бити уложен на пример у спровођење систематског прикупљања ђубрета у руралним подручјима, што би апсолутно утицало на смањење поновног стварање

дивљих депонија.

Све то и даље не спречава одговорне грађане да покажу да воле Србију, и да у тако великом броју одговоре на провокативну поруку са рекламе. Колико творци поруке воле Србију, показују свакодневно својом политиком. Мислим да је сасвим јасно да рекламе и сајтови по превисоким ценама, заправо служе за пребацивање новца из државног буџета на приватне рачуне.

Још један парадокс се огледа у следећој чињеници: по Уставу Републике Србије грађани имају право да буду благовремено обавештени о стању животне средине, међутим имамо обрнуту ситуацију да грађани обавештавају Министарство животне

средине о стању животне средине. Поменућу још једну добронамерну иницијативу савесних грађана који воле Србију. У априлу ове године је група грађана из Врања направили снимак обале Јужне Мораве прекривене ђубретом, које је у једном делу реке преградило ток. Снимак су назвали Тужна Морава и објавили га на интернету, након чега су уследиле бурне реакције јавности. На крају су одреаговала и господа из кожных фотеља, па су тешком муком организовала решавање ове еколошке катастрофе уз подршку 2.000 добровољаца.

Криви су, подразумева се и неодговорни грађани који немају елементарну културу живљења, па ђубре бацају у реку, али зна се ко је одговоран за спровођење закона којим су дефинисани сви ти проблеми. Чему служе онда запослени у министарству, чему инспекција, чему кожне ципеле? Да ли би они требали да обилазе терен, прате ситуацију, реагују на време, кажњавају неодговорне грађане? Уместо тога они организују одговорне грађане да чисте ђубре, па догодине све испочетка, пошто ће у међувремену они неодговорни опет исто да поступају, јер их нико не контролише и не кажњава. Решење уклањања дивљих депонија могуће је само решавањем узрока њиховог настанка, дакле организовањем систематског прикупљања ђубрета, нарочито у сеоским срединама, изградња регионалних санитарних депонија на подручју читаве Србије, контрола и кажњавање неодговорних лица. Друга решења имају само тренутни ефекат, и велики број очишћених депонија се обнавља, на истом месту у врло кратком року.

Након Тужне Мораве, десила се још једна невероватна ситуација у којој је грађанин Миодраг Михајловић самоиницијативно започео чишћење речног корита реке Топлице, пошто се на његов позив није одазвао нико из државних органа. Према наводима господина Михајловића, он је пре започињања чишћења, снимао оне који су бацали смеће са моста у реку, и због тога имао више конфликтних ситуација. Позвао је све институције и обавестио надлежна министарства, али пошто нико није реаговао, одлучио је да сам преузме посао у своје руке. Убрзо су стигле реакције државних органа у виду решења о забрани чишћења корита реке, издатог од стране водопривредног инспектора, са образложењем да Миодраг Михајловић нема пројектну документацију нити дозволу за обављање те врсте послова.

Поставља се следеће питање, које је у нашем народу исказано на следећи начин: Ко је овде луд? Заправо се питам да ли господи на власти не смета пораз? Верујем да има изузетака, употребићу обрнути народни израз: У сваком кукољу има жита. Да велика већина властодржаца воли Србију, не верујем да би се на овај начин односила према нечему што воли.

Осим по томе што је доктор ортопедије по струци, а управља Министарством за животну средину, рударство и просторно планирање, уверена сам да ће министар Оливер Дулић остати упамћен и по неодговорном руковођењу и расипању новца из државног буџета.

Осим по томе што је доктор ортопедије по струци, а управља Министарством за животну средину, рударство и просторно планирање, уверена сам да ће министар Оливер Дулић остати упамћен и по неодговорном руковођењу и расипању новца из државног буџета.

Политичари морају да схвате да они постављају стандарде понашања друштва. Уколико је тај стандард нерад, корупција и на крају обмањивање јавности, бојим се да нашем друштву нема помоћи. Судство мора по обавези да испита сумњиве радње политичара. Политичари морају да одговарају за своје поступке грађанима. Грађани морају да прекину са ћутањем, јер је ћутање одобравање. Тиме што ћуте, грађани одобравају крађу носиоца политичких функција, коју сами финансирају у циљу да буду покрадени.

Једноставне ствари

Изнећу и решења за наведене проблеме, мада мислим да су иста теоретски јасно дефинисана, само се ништа не ради на њиховој реализацији.

1. Реформисање судства, тј. успостављање функционалног правног система.

2. Примена Устава и закона Републике Србије.
3. Оптимизација и реорганизација државне управе. Неопходно је под хитно решавање проблема вишка запослених, као и одабир стручних кадрова. Државна управа мора постати приступачна грађанима.
4. Подела надлежности и одговорности између различитих нивоа управе, као и међу различитим органима истог нивоа.
5. Одговорно понашање носиоца политичких функција и свих кадрова у државној управи.
6. Систематско решавање проблема у области заштите животне средине.
7. Контрола и кажњавање правних и физичких лица, која се неодговорно понашају према животној средини.
8. Едукација грађана односно ученика од првог разреда основне школе, у циљу подизања свести јавности о животној средини.

И последње које није теоретски дефинисано:

9. Подизање свести јавности о важности праћења и контроле рада власти. Грађани морају да схвате да су они послодавци запосленима у државним структурама, а не обрнуто, да су грађани ти који плаћају све те државне структуре, а не обрнуто, и да су сви запослени у државним структурама на својим радним местима само и искључиво због тога да би задовољили права и потребе грађана, а не обрнуто!

Једино ефикасно Чишћење Србије може да се спроведе решавањем базних проблема, све остало је јефтин маркетинг, манипулација и лаж. Грађани Србије морају пре свега да изврши притисак на владајуће структуре да воде одговорну политику и рачуна о националним интересима.

Упутнице:

<http://www.ekoplan.gov.rs/src/index.php>

<http://www.ekoplan.gov.rs/srl/Informator-o-radu-ministarstva-1055-c24-content.htm>

<http://www.ekoplan.gov.rs/srl/Javne-nabavke-1271-c87-content.htm>

<http://www.ocistimosrbiju.rs/src/index.php>

<http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/>

http://www.politika.rs/rubrike/Ekonomija/Ocistimo-Srbiju-na-Srbija-openu-za-475_798-evra.lt.htm

<http://www.politika.rs/rubrike/Tema-nedelje/Agencije-za-sve-i-svasta/Nema-bolje-tezge-od-drzavne.lt.html>

<http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/114577/Reklama-za-Ocistimo-Srbiju-na-Srbija-Openu-kostala-pola-miliona-evra>

http://www.politika.rs/rubrike/tema-dana/Za-sajt-Ocistimo-Srbiju-25_000-evra.lt.html

<http://www.blic.rs/Vesti/Politika/232333/Ministarstvo-zivotne-sredine-platilo-za-portal-26000-evra>

<http://www.blic.rs/Vesti/Politika/232660/NVO--sajt-Ocistimo-Srbiju-preskup-Ministarstvo-tvrdi--s-ofisticirani-portal>

<http://www.politika.rs/rubrike/Ekonomija/Naprasno-sminkanje-portala-Ocistimo-Srbiju.lt.html>

<http://www.ekologija.rs/koalicija-za-nadzor-ispitati-dulica>
<http://www.ekologija.rs/tuzna-morava>

<http://www.naslovi.net/2011-03-10/rtv/nvo-slucaj-olivera-dulica-test-za-srpsko-pravosudje/2391327>